



Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap



Met een open blik

Meerjarenvisie 2017-2020
Nationaal Archief

Samenvatting	2
1 Inleiding	5
2 Missie van het NA	7
3 Ontwikkelingen binnen en buiten het NA	8
4 Organisatie met een open blik	11
4.1 Gebruikers van archieven	11
4.2 Breed publiek	13
4.3 Archiefsector	15
4.4 Archiefvormers	17
4.5 Archief- en informatiebeleidsmakers	18
5 Nieuwe betekenis aan bestaande begrippen	19
6 Ontwikkeling van de organisatie	23
7 Verder met de visie	24

Samenvatting *Meerjarenvisie 2017-2020*

Het Nationaal Archief (NA) zorgt dat informatie van de rijksoverheid goed wordt bewaard, in archieven. En wij helpen u om informatie in het archief te vinden. Dat doen we al meer dan tweehonderd jaar. Ons werk verandert. Vroeger kregen wij archieven aangeleverd op papier. Inmiddels zijn de aangeleverde archieven vaak digitaal. Iedereen die van het archief gebruik maakt heeft met die veranderingen te maken. Deze visie beschrijft hoe wij hier, met u, mee om willen gaan.

Opdracht van het NA

Het doen en laten van de overheid is in de archieven vastgelegd. Daardoor kunnen commissies, wetenschappers en journalisten hun werk doen. Dat is van grote waarde voor de democratie. Archieven bevatten ook informatie over inwoners, familieleden en voorouders. Door de archieven te onderzoeken weten we beter wie we zijn, waar we vandaan komen en waar we naar op weg zijn. Dat is van grote maatschappelijke waarde. Geschiedenis is de manier geworden waarop een generatie rekenschap aflegt van het heden. Wij dienen ieders recht op informatie door er voor te zorgen dat overheidsinformatie duurzaam toegankelijk is. Dat is ons bestaansrecht.

Ontwikkelingen binnen en buiten het NA

Iedereen zou moeten weten dat het NA bestaat en wat je er kan vinden. Daar doen we ons best voor. We organiseren tentoonstellingen in het publiekscentrum en activiteiten voor scholieren. Dat stemmen we zoveel mogelijk af op de behoeften van onze gebruikers. Ook maken we het makkelijker

om via het internet de archieven te doorzoeken. Hiervoor koppelen en vereenvoudigen we systemen, en maken we deze toegankelijker. En we maken afspraken en systemen om digitale archieven duurzaam te beheren. Dat is wel eens moeilijk. Informatie toegankelijk maken kan bijvoorbeeld strijdig zijn met wetten over de privacy. Dat verandert niet onze taak, maar soms wel de manier waarop we die uitvoeren.

Organisatie met een open blik

Het NA richt zich op de buitenwereld. Alle inspanningen zijn gericht op het zo goed mogelijk bedienen van het publiek. Onze medewerkers helpen de onderzoekers om zo zelfstandig mogelijk onderzoek te kunnen doen. Het verbeteren van de zoekmogelijkheden heeft permanent aandacht.

Archiefvormers, in ons geval rijksoverheidsorganisaties, maken de archieven van de toekomst. Zij moeten bij de creatie van informatie al maatregelen treffen voor duurzame toegankelijkheid en openbaarheid. Die verandering is ingrijpend.

We adviseren archiefvormers daarbij al in een vroeg stadium.

De belangrijkste uitdaging binnen de archiefsector is het digitaal archiveren. In de archiefsector werken we intensief samen met de andere beheerders, vormers en gebruikers van archieven. Zo wordt kennis snel in de archiefsector gedeeld.

Over het te voeren beleid en de wetgeving adviseren we de minister van OCW.

Vernieuwing van archiefwerk

Door digitalisering zijn begrippen uit het traditionele archiefwerk onder druk komen te staan. Niet iedereen kan uit te voeten met de wijze waarop anno nu wordt gearhiveerd. Dat is een probleem. De duurzame toegankelijkheid komt in gevaar als er op verschillende manieren aan archieven wordt gewerkt. We zoeken hiervoor nog naar oplossingen.

Ontwikkeling van de organisatie

Elke medewerker van het NA is een ambassadeur van de organisatie. Deskundigheid en betrouwbaarheid zijn kernwaarden van het

NA. Daar werken we aan door het voortdurend verbreden, opdoen en verspreiden van kennis. We zoeken naar wat onze klanten en partners beweegt. We passen onze dienstverlening aan op hun behoeften en voorkeuren. Wij tonen lef, zijn innovatief en brengen organisaties en mensen samen.

Verder met de visie

Het NA staat voor een grote uitdaging, en heeft een forse ambitie. Met een open blik, met elkaar en met de partners is deze uitvoerbaar. Onze visie geeft richting, maar biedt ook ruimte voor flexibiliteit waar nodig. En dat is precies de bedoeling.

Het NA werkt intensief samen met Regionale Historische Centra, het Netwerk Digitaal Erfgoed, branchevereniging BRAIN, beroepsvereniging KVAN, het NIOD, de Erfgoedinspectie, ING Huygens Instituut, DocDirekt en vele anderen.

Collectie / Archief Fotocollectie Anefo
Reportage / Serie Kunst: Toneelrepetitie
Beschrijving Toneelrepetitie. Vrouw bij kast met archiefdozen
Datum 1945
Trefwoorden kunst, toneel
Fotograaf Onbekend / Anefo
Auteursrechtbeheer Nationaal Archief



1. Inleiding

Om te zorgen dat in Nederland een sterk archiefbestel blijft bestaan waarop de burger kan bouwen, is een open blik een voorwaarde. Nieuwe vraagstukken vragen om oplossingen die met de partners, gebruikers en klanten opgepakt worden. Het Nationaal Archief (NA) maakt deel uit van netwerken en is dienstverlener, adviseur en samenwerkingspartner.

Al meer dan 200 jaar heeft het Nationaal Archief (NA) de taak de archiefcollectie van de Nederlandse rijksoverheid duurzaam te beheren, goed toegankelijk te maken en te presenteren. Om dat op een goede manier te kunnen doen, wordt de koers regelmatig aangepast op nieuwe politieke en maatschappelijke omstandigheden en ontwikkelingen. In het Toekomstplan 2013-2016 is de basis gelegd voor een NA dat voorbereid is op het digitale tijdperk. De afgelopen jaren is hard gewerkt om de doelen uit het Toekomstplan te realiseren. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen. Nu is het tijd om een nieuwe stip op de horizon te zetten. Dit visiedocument bespreekt de ontwik-

kelingen die op ons werk van invloed zijn, onze doelen, stakeholders en doelgroepen, en de koers die het NA de komende vier jaar gaat varen om deze doelen te bereiken.

De basis hiervoor is voorgaande jaren gelegd binnen diverse programma's, projecten en initiatieven, die deels afgerond zijn en nog lopen. Denk aan DUTO (normen voor duurzame toegankelijkheid overheidsarchieven), Digitale Rijksarchieven (DTR), Programma Archief 2020, en het Kennisnetwerk Archieven met de Kennis- en Innovatieagenda en de Kennisplatforms, en het nieuwe zakelijke loket. Daarnaast hebben de afgelopen jaren talloze initiatieven bijgedragen aan een bredere, toekomstgerichte kijk op de rollen, taken en behoeften van de archief-/informatiesector. Denk aan kennisbijeenkomsten, kennisplatforms, ontwikkellabs, bootcamps, archiefateliers en pilots. Ook hebben we in 2016 onderzoek gedaan naar de kennisbehoefte binnen de archiefsector, en zijn onze stakeholders en doelgroepen bevraagd in een uitgebreid imago-onderzoek.

Collectie / Archief Fotocollectie Anefo

Reportage / Serie Rommelmarkt in de straatjes van de Jordaan te Amsterdam ter gelegenheid van het jaarlijks Jordaanfestival

Beschrijving rommelmarkten, festivals, straatbeelden, Jordaanfestival

Datum 13 september 1980

Locatie Amsterdam, Noord-Holland

Trefwoorden Jordaanfestival, festivals, rommelmarkten, straatbeelden

Instellingsnaam Jordaanfestival

Fotograaf Onbekend / Anefo

Auteursrechtbeheerder Nationaal Archief



2. Missie van het NA

*Wij dienen ieders recht op informatie en geven
inzicht in het verleden van ons land door:*

- *ons in te zetten voor een sterk archiefbestel*
- *de nationale archiefcollectie te beheren en fysiek en digitaal te presenteren.*

Nederland koestert een goed bewaard verleden. Door dat steeds opnieuw te onderzoeken en te leren kennen, weten we beter wie we zijn, waar we vandaan komen en waar we naar op weg zijn. In de archieven liggen mogelijke antwoorden voor de toekomst verscholen, ze vertegenwoordigen een grote democratische waarde.

Iedereen mag die archieven naar eigen inzicht interpreteren en gebruiken. De Nederlandse burger mag verwachten dat het doen en laten van de overheid op hoofdlijnen te reconstrueren is op basis van rijksarchief; informatie die grotendeels te vinden is op het NA. We zijn het nationaal geheugen dat door parlementaire enquête-commissies, onderzoeksjournalisten, historici en de bewijszoekende burger geraadpleegd wordt.

Het NA helpt dit nationaal geheugen in stand te houden. Daarvoor maken we met overheidsorganisaties tijdig afspraken over de vorm waarin de informatie wordt aangeleverd, en de kenmerken (metadata) die eraan worden toegekend.

Maar het NA doet meer. Via het NA kun je oog in oog komen te staan met de originele bronnen van de geschiedenis. Op de studiezaal, maar ook via tentoonstellingen en bruikleen. Deze bronnen vertellen verhalen die anders verloren zouden zijn gegaan. Door de fysieke, zintuigelijke ervaring van het zien, voelen en ruiken van archiefmateriaal dat zo oud is, zijn en blijven verhalen springlevend.

3. Ontwikkelingen binnen en buiten het NA

In het Toekomstplan 2013-2016 stonden drie doelstellingen centraal:

- *van de achter- naar de voorkant van de informatieketen*
- *integrale aanpak van duurzaam beheer en digitalisering*
- *meer diensten (met een groter bereik) en meer publiek in huis.*

Deze doelstellingen zijn onverminderd van belang in de komende jaren. Daarom kiest onze meerjarenvisie voor een balans tussen continuïteit van de in gang gezette koers en beweging.

Het Toekomstplan was ook een reorganisatieplan. Het NA moest zich voorbereiden op het digitaal archiveren door de rijksoverheid, zijn functie als kenniscentrum versterken en een bezuiniging doorvoeren. De grote programma's en de realisatiecijfers bevestigden dat op alle drie de doelstellingen in de afgelopen drie jaar veel is bereikt. Maar we zijn er nog niet.

Het programma **Archief 2020** heeft door innovatieve projecten te steunen en partijen samen te brengen bijgedragen aan de kennis over digitaal archiveren. Uit de vele contacten is een netwerk opgebouwd dat een degelijke basis biedt voor de kennisfunctie: het Kennisnetwerk Archieven; een *gemeenschappelijk* netwerk voor en door de archiefsector, om kennisvragen met elkaar te kunnen aanpakken en oplossen en deze kennis drempelloos te delen.

Het programma **Digitale Taken Rijksarchieven (DTR)** heeft in samenwerking met de Regionaal Historische Centra (RHC's) alle RHC's aangesloten op de digitale infrastructuur. De digitale collecties van de rijksarchieven kunnen nu worden beheerd in het e-Depot van het NA. Daarin is veel geïnvesteerd, ook in Europees verband met het **Archives Portal Europe (Ape)**. Ape geeft toegang tot informatie over archiefmateriaal van verschillende Europese landen.

Er is een serviceorganisatie ingericht voor de digitale infrastructuur en een normenkader voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie ontwikkeld, DUTO, dat breed wordt

gedragen. Ook is ruim 1200 meter rijksarchief gedigitaliseerd. Het NA is daarmee voorbereid op digitale archivering. Ook andere programma's en projecten hebben gezorgd voor verrijking van de digitale collectie. Inmiddels is het e-Depot gevuld met 440 terabyte informatie, met name gedigitaliseerd papier.

In 2013 is het nieuwe **publiekscentrum** geopend, bestaande uit het informatiecentrum, met de studiezaal, de tentoonstellingsruimte en workshopruimte.

De eerste tentoonstelling '*Het Geheugenpaleis*' sleepte direct twee internationale prijzen in de wacht. Ook de volgende tentoonstellingen trokken veel bezoekers, niet in de laatste plaats door leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs. De bezoekersaantallen zijn na de opening van het publiekscentrum stabiel gebleven, zo tussen de 12.000 en 13.000 bezoekers per jaar.

De papieren depots zijn gegroeid van 125 strekkende kilometer naar 137 kilometer en er wordt hard gewerkt aan de depotuitbreiding voor de nog komende papieren archieven in Emmen.

Imago-onderzoek

In 2016 heeft het NA een imago-onderzoek laten uitvoeren onder potentieel publiek voor de tentoonstelling en onder zijn zakelijke contacten. Voor het ontwikkelen van een visie voor de komende vier jaar is immers inzicht nodig in wat zij van ons verwachten en hoe zij ons zien. Uit het onderzoek bleek onder meer dat de tentoonstelling van het NA weinig bekend is onder mensen die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van Nederland en regelmatig een museum bezoeken. Uit het onderzoek onder onze zakelijke klanten bleek het NA een ‘neutraal’ imago te hebben. Andere archiefinstellingen zien het NA als ‘de Haagse organisatie’, een organisatie op afstand. Archiefvormers constateren dat het NA een betrouwbare en deskundige organisatie is, die beter kan luisteren, zich flexibeler op kan stellen en niet altijd ‘met één mond praat’. In het imago-onderzoek wordt het digitaal archiveren als belangrijkste thema voor de kennisorganisatie genoemd.

Het imago-onderzoek laat zien waar onze organisatie zich de komende jaren nog in kan ontwikkelen.

Beleidsontwikkelingen

Vanuit verschillende kanten is de behoefte ontstaan om de **Archiefwet** te moderniseren. Zowel het ministerie van OCW als van BZK voelen de urgentie om de informatiehuishouding van de overheid gezamenlijk te verbeteren. De roep in de Tweede Kamer om een meer transparante overheid gaat ons aan. Uit het veld komen geluiden voor aanpassing van de wet om zo een duidelijker kader te hebben voor de digitale uitdagingen van archieven. Het archiefveld kijkt voor antwoorden op dit soort vraagstukken naar het NA, en heeft bijvoorbeeld binnen Archief 2020 ook zelf initiatieven ontwikkeld om tot oplossingen te komen. De komende jaren draagt het NA bij aan de verbetering van de wetgeving om ook in de toekomst duurzaam toegankelijke archieven te kunnen blijven waarborgen.

Netwerk Digitaal Erfgoed

Het **Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE)** verbetert de zichtbaarheid, bruikbaarheid en houdbaarheid van digitaal erfgoed. Het NA maakt hier deel van uit en vervult een knooppuntfunctie door de kennis die wordt opgedaan en verzameld, snel te verwerken en te verspreiden. De archiefsector kan zo sneller tot duurzame oplossingen voor de toegankelijkheid van overheidsinformatie komen, het gebruik van archieven vergroten en collecties van diverse archiefinstellingen met elkaar te verbinden.

Kortom

Het NA past haar werkwijze aan op ontwikkelingen in haar omgeving, zoals de toenemende (mogelijkheden van) digitalisering, Europese wetgeving en veranderende wensen van burgers. Transparantie, privacy en duurzame toegankelijkheid van informatie kunnen daarbij strijdig blijken. De missie van het NA verandert daardoor niet, maar wel de strategie om deze te bewerkstelligen. De doelstellingen uit het Toekomstplan blijven dan ook de komende jaren actueel.

OMSLAGFOTO

Collectie / Archief Fotocollectie Anefo

Reportage / Serie Aktie "Maak de buurt bewoonbaar" in
Spaarndammerbuurt, Amsterdam; drie jongens tekenen

Beschrijving Drie jongens tekenen op straat

Datum 6 juli 1970

Trefwoorden Amsterdam, Noord-Holland, Spaarndammerbuurt

Fotograaf Onbekend / Anefo

Auteursrecht Nationaal Archief



4. Organisatie met een open blik

Het NA richt zich op de buitenwereld. In dit hoofdstuk concretiseren we onze ambities vanuit het perspectief van onze omgeving en relaties.

4.1 Gebruikers van archieven

Het NA werkt voortdurend aan het verbeteren van de toegankelijkheid van onze collectie door slimme keuzes te maken in de digitalisering. We bedenken hoe we het origineel toegankelijk maken. We hanteren ons open-databeleid consequent, zodat onze collectie hergebruikt kan worden. Daar waar nodig, helpen onze medewerkers het publiek verder in hun onderzoek.

Archieven zijn een belangrijke pijler binnen het democratisch bestel: ze dienen ieders recht op informatie. Daarom is het van groot belang om voldoende gelegenheid en dienstverlening te bieden voor onderzoek in de archieven. Zowel op de studiezaal als digitaal wordt toegang geboden tot de archiefcollectie. Historici, journalisten, wetenschappers, ambtenaren, programmamakers, bewijs-

zoekenden en geïnteresseerden die hun familiegeschiedenis willen onderzoeken hebben allemaal hun eigen invalshoek bij het zoeken in archieven. Deze sluit niet altijd aan bij de wijze waarop archieven zijn geordend.

Alle inspanningen van archiefvormers, bewerkers en beheerders zijn gericht op het zo goed mogelijk bedienen van het publiek. Zij helpen de onderzoekers op weg om zo zelfstandig mogelijk onderzoek te kunnen doen. Kennis van het zoekgedrag van het publiek is daarbij van groot belang en wordt om die reden regelmatig gepeild.

Technische innovatie vereenvoudigt de zoekmethodes en maakt koppelingen van collecties met andere erfgoedinstellingen mogelijk. Op deze manier wordt de gebruiker nog beter in staat gesteld zijn of haar onderzoek te doen. Dit vraagt om extra investering.

Informatie en data worden vrij ter beschikking gesteld als open data, zodat deze voor meerdere gebruikers en doeleinden ingezet

kunnen worden. We stimuleren andere erfgoedinstellingen hetzelfde te doen. We dragen bij aan de ontwikkeling en het gebruik van instrumenten die beschikbaarstelling van open data bevorderen, zoals permanente verwijzingen naar digitale objecten die onafhankelijk zijn van de bewaarlocaties (Persistent Identifiers).

Ambitie:

- verbeteren van de toegankelijkheid van archieven door digitalisering van archieven en bevordering van nadere toegankelijkheid
- medewerkers van dienstverlening weten optimaal gebruik te maken van de collectie en zijn op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen
- door het inzetten van (linked) open data wordt het zoeken in de archieven makkelijker gemaakt
- in samenwerking met RHC's blijven werken aan het verbeteren van de zoekmogelijkheden.

Collectie / Archief Fotocollectie Anefo
Reportage / Serie Tentoonstelling: Weerzien der meesters [in het Rijksmuseum te Amsterdam]
Beschrijving Publiek bekijkt de schilderijen
Datum 1945
Locatie Amsterdam, Noord-Holland
Trefwoorden musea, tentoonstellingen
Fotograaf Breijer, Charles / Anefo
Auteursrechtbeheer Nationaal Archief



4.2 Breed publiek

Om meer publiek kennis te laten maken met onze collectie presenteren we deze in steeds wisselende, inspirerende tentoonstellingen en investeren we in onderwijs.

Het is onze maatschappelijke taak om de geschiedenis van Nederland aan een breed publiek te presenteren. Daarmee dragen we bij aan het bewustzijn van het maatschappelijk belang van archieven. Die geschiedenis presenteren we niet alleen via de studiezaal. Sinds de verbouwing van de publieksruimte in 2013 presenteren we onze collectie met wisselende tentoonstellingen, verschillende ‘hotspots’ in de publieke ruimte en door workshops en lezingen. In combinatie met de online presentatie, die aansluit op de actualiteit, komen mensen via verschillende kanalen in aanraking met het NA.

Het publieksonderzoek uit 2016 laat zien dat NA bij een breed publiek onvoldoende bekend is. Vaak vermoedt men het bestaan van het NA wel, maar weet men niet dat het

een plek is waar je heen kunt om een tentoonstelling te bezoeken of informatie te vinden, zowel digitaal als analoog. In het imago-onderzoek zijn aanknopingspunten genoemd die bij de marketing van de tentoonstelling ingezet gaan worden om het publieksbereik en de naamsbekendheid te vergroten.

In het primair-, secundair- en hoger onderwijs stijgt de vraag naar geschiedenislessen op plaatsen van historische betekenis. Hier wil het NA graag op inspringen door kennis-making met originele bronnen te faciliteren, onderwijsprogramma’s te bieden die aansluiten op de onderwijscurricula en de inzet van moderne media hierop af te stemmen. We bereiken echter vooral de scholen uit de Haagse regio. Het NA richt zich op toename van scholen (basis- en voortgezet onderwijs) dat een bezoek brengt uit de regio Den Haag. Hiervoor wordt de variatie in het lesaanbod vergroot en via mailing bekendheid aan gegeven. Ook wordt onderzocht hoe scholen buiten de regio door een digitaal aanbod beter te bereiken zijn. Het universitair onderwijs maakt geleidelijk ‘the archival

turn’: terug naar de originele bronnen. Daarop anticiperen we met onderzoeksruimte, begeleiding en deskundigheid.

Ambitie:

- verbeteren van de bekendheid van de tentoonstelling van het NA
- verrijken van het lesaanbod en ontwikkeling van specifiek digitaal aanbod
- vergroten van de bekendheid van het NA onder scholen
- vergroten van het gebruik van de collectie voor onderzoek door HO-, en WO-studenten.

Collectie / Archief Fotocollectie Van Houten

Reportage / Serie Laboratorium

Beschrijving Man en vrouwen in het laboratorium waarschijnlijk bezig met de kwaliteitscontrole van de producten

Datum 1910

Locatie Noord-Holland, Weesp

Trefwoorden chemische stoffen, chocolade, instrumenten, laboranten, laboratoria, mannen, meet-en weeginstrumenten, tests, vrouwen

Fotograaf onbekend

Auteursrecht Nationaal Archief



4.3 Archiefsector

De belangrijkste uitdaging binnen de archiefsector is het digitaal archiveren. Zowel archiefvormers als de archiefsector hebben hiermee te maken. Door samen met de andere beheerders, vormers en gebruikers van archieven te werken aan kennisdeling, kennisontwikkeling en samenwerking wordt kennis snel binnen de archiefsector verspreid en versterkt.

Archiefinstellingen in Nederland hebben in het imago-onderzoek aangegeven vooral de kennisfunctie van het NA als belangrijke taak te zien. Daarnaast zou het NA de afstand tot andere archiefinstellingen moeten verkleinen. In de komende periode bouwt het NA haar kennisfunctie uit. Kennisontwikkeling en innovatie zijn een uitdaging voor de archiefsector als geheel. Het NA heeft een stimulerende, aanjagende rol, maar kan niet optreden als trekker op een manier die vergelijkbaar is met de programma's Archief 2020 of Apex. Het NA faciliteert een kennisnetwerk, legt verzamelde kennis vast en maakte deze toegankelijk, verbindt partijen en kennis, en initieert innovatie.

Het NA wil het gesprek over een sterk archiefbestel in Nederland voortzetten, zoals dat binnen Archief 2020 met een brede vertegenwoordiging is opgepakt. We onderhouden nauw contact met RHC's, het NDE, de branchevereniging BRAIN en beroepsvereniging KVAN om zoveel mogelijk samen op te trekken. Daarnaast werken we veel samen met het NIOD en Het ING Huygens Instituut om tot verrijking en meer gebruik van onze collectie te komen.

Ook het hoger- en universitair onderwijs en de wetenschappelijke wereld zijn een partner in het versterken van de kennisfunctie en het vinden van oplossingen voor complexe problemen rondom de ontwikkelingen binnen de informatiehuishouding van de overheid en de archivistiek. We blijven investeren in deze samenwerking.

Ambitie:

- versterking van de landelijke archief-functie door uitwisseling van visies, ervaring en inzichten op strategisch niveau
- verbetering van de toegankelijkheid van archieven door samenwerking op projectniveau
- met het archiefveld werken aan het opzetten en uitvoeren van de Kennis-agenda en de Onderzoeks- en Innovatieagenda.

Collectie / Archief Fotocollectie Van de Poll

Reportage / Serie 50-jarig jubileum sigarenfabriek Karel I Eindhoven

Beschrijving Stapels met poststukken, bovenop een telegram met gelukswensen van de Raad van Bestuur in Arbeidszaken

Datum 20 mei 1950

Locatie Eindhoven

Trefwoorden documenten, fabrieken, tabaksindustrie, telegrafie

Fotograaf Poll, Willem van de

Auteursrecht Nationaal Archief



4.4 Archiefvormers

Archiefvormers maken de archieven van de toekomst. Het NA is continue in overleg met rijksarchiefvormers over alle aspecten die met overdracht van de collectie en het daarop te voeren beheer te maken hebben.

We willen de maximale openbaarheid voor archieven realiseren en denken mee over oplossingen voor archivistische vraagstukken, bijvoorbeeld met behulp van onze kennisproducten, onze accountmanagers en ons loket. Het NA kan archiefvormers met concrete kennisproducten bijstaan en werkt samen met de organisatie DocDirekt om archiefachterstanden weg te werken.

In de gesprekken met archiefvormers staan de begrippen openbaarheid en duurzame toegankelijkheid vaak centraal. Bij overbrenging naar het NA moet de openbaarheid van de informatie toenemen. De tendens om vervroegd archieven over te brengen zou kunnen leiden tot meer openbaarheidsbeperkingen. Het NA is kritisch bij het accepteren van vervroegde overbrenging

van archieven als deze daarmee niet openbaar zouden worden.

Omdat digitale archieven eenvoudiger doorzoekbaar zijn dan papieren archieven, neemt de noodzaak aan openbaarheidsbeperkingen ook toe. Binnen het kennisnetwerk wordt ook de komende vier jaar gezocht naar mogelijkheden om de openbaarheidsbeperkingen te minimaliseren of te voorkomen.

Het NA is alert op het belang van **duurzame toegankelijkheid** van overheidsinformatie en een goede informatiehuishouding bij de archiefvormers. Dit geldt voor zowel papieren, als gedigitaliseerd als born digital materiaal. Archiefvormers moeten al voor creatie van informatie maatregelen nemen ten behoeve van duurzame toegankelijkheid. Op het terrein van de duurzame toegankelijkheid is de algemene rijksarchivaris de gezaghebbende adviseur van het rijk. In samenwerking met de ministeries van OCW en BZK en de Erfgoedinspectie (EGI) benadrukt het NA hiervan het belang.

De algemene rijksarchivaris (ARA) is het archivistische geweten van de overheid. Wanneer zich specifieke vraagstukken voordoen in het publieke debat, zoals rond thema's als openbaarheid (Wet Open Overheid), privacy, en big data, komt de algemene rijksarchivaris in beeld. Hij geeft gevraagd en ongevraagd advies over besluitvorming of regelgeving binnen het rijk. We spannen ons in om de rol van de algemene rijksarchivaris steeds vanzelfsprekender te maken. In de komende vier jaar vergroten wij de effectiviteit van de algemene rijksarchivaris door eenduidiger te communiceren over keuzes in de ontwikkelingen die wij initiëren, stimuleren of voorlopig aan ons voorbij laten gaan.

Ambitie:

- vergroten van de openbaarheid en toegankelijkheid van archieven
- vergroten van de duurzame toegankelijkheid van archieven door vooraan in de keten te interveniëren
- vergroten van de bijdrage van de rijksarchivaris aan het bestel van informatiehuishouding en het archiefbestel.

4.5 Archief- en informatiebeleidsmakers

De beleidsontwikkeling is ook de komende jaren gericht op collegialiteit en coproductie met het beleidsdepartement. Zowel bestuurlijk als uitvoerend wordt samengewerkt aan het versterken van het archiefbestel.

Het kerndepartement OCW en het NA verhouden zich tot elkaar als beleidsmaker versus agentschap. Beide organisaties versterken en voeden elkaar waar nodig, en leggen verantwoording af wanneer de formele verhoudingen dat vereisen. Het kerndepartement heeft als belangrijk agenda-punt de herziening van de Archiefwet. Daarnaast adviseert het over archivistische aspecten in wetgeving van andere departementen. Op het terrein van informatiehuishouding heeft het gedeelde belangen met het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Wij adviseren OCW, met name in de relatie tot BZK, over het optimaliseren van duurzame toegankelijkheid en openbaarheid van archieven.

De sturing van het NA vindt op dit moment plaats op basis van de managementafspraken die jaarlijks wordt vastgesteld. Op advies van de Algemene Rekenkamer werkt het NA aan een kostprijsmodel. Dat maakt inzichtelijk wat de verschillende producten en diensten van het NA kosten. Dit maakt een meer gedifferentieerde sturing mogelijk.

Het NA opereert ook in een internationale omgeving. De Europese Unie (EU) is prominent op terreinen als dataprotectie, auteursrechten en open data. Het NA draagt bij aan de doorvertaling van deze beleidsimpulsen van dit beleid in nationale regelgeving. Voor de International Council on Archives (ICA) doet zij dat ook. Op dit punt wijzigd de koers van het NA niet.

Ambitie:

- bijdragen aan een toekomstbestendige Archiefwet
- implementatie van het kostprijsmodel.

5. Nieuwe betekenis aan bestaande begrippen

Begrippen die sinds jaar en dag het archiefwerk bepalen zijn onder druk komen te staan. De digitalisering is hiervan de belangrijkste oorzaak. Archiefvormers, -gebruikers en -instellingen kunnen niet altijd meer uit de voeten met de wijze waarop anno nu wordt gearhiveerd. Het NA onderzoekt met haar collega-instellingen wat de archivistische begrippen in de actuele context betekenen.

Bij de keuzes die het NA moet maken staan de kernbegrippen uit de archivistiek centraal:

- **Authenticiteit:** het NA waarborgt dat archieven geraadpleegd kunnen worden in onveranderde staat sinds zij aan het NA zijn toevertrouwd;
- **Integriteit:** het NA waarborgt de compleetheid en betrouwbaarheid van de archieven in zijn analoge en digitale depots;
- **Duurzaamheid:** het NA waarborgt dat analoge en digitale archieven goed geconserveerd blijven voor toekomstige generaties;
- **Toegankelijkheid:** het NA zorgt dat gebruikers van archieven, zowel fysieke als online gebruikers, kunnen vinden wat zij zoeken

en dat zij kunnen kennisnemen van de context waarin de informatie geproduceerd is;

- **Openbaarheid:** het NA biedt alle burgers van Nederland en andere geïnteresseerden, zoveel als wettelijk toegestaan, onbeperkt toegang tot het gearhiveerde materiaal.

Deze begrippen zijn de basis voor het normenkader Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie (DUTO) waarmee het NA werkt. Binnen de rijksoverheid heeft de algemene rijksarchivaris de rol om als het geweten van de minister van OCW op te treden voor het beheren en bewaren van overheidsinformatie. Ook adviseert deze de archiefvormers over waardering en selectie en de goede, geordende en toegankelijke staat van de (toekomstige) archieven.

De volgende vraagstukken doen zich daarbij voor:

Selectie: Welke toegevoegde waarde heeft selectie gezien de dalende opslagkosten van digitale data?

Waardering: Zijn de huidige methodieken voor waardering toereikend en uitvoerbaar?

Toegankelijkheid: Aan welke eisen moeten de toegangen op het online aanbod voldoen om aan de verwachtingen van de gebruikers te voldoen?

Goede en geordende staat: Blijven de huidige gehanteerde opvattingen en regelingen over een goede en geordende staat volledig van toepassing bij digitale archieven en blijvend dynamische datacollecties?

Centraal of decentraal depot: Hoe vatten wij onze taak op als wij zien dat hetgeen wij als overheidsarchief beschouwen een grote kans heeft niet naar onze depots overgedragen te worden?

Openbaarheid: Hoe gaat het NA om met de spanning tussen enerzijds de behoefte aan openbaarheid/transparantie en anderzijds de zorg over schendingen van ieders persoonlijke levenssfeer?

We hebben niet op alle archivistische vraagstukken van deze tijd een alomvattend en definitief antwoord. Sommige antwoorden en oplossingen laten zich alleen ontdekken door in samenwerking te experimenteren, te onderzoeken en uit te proberen. Interne heroverweging is nodig om te voorkomen dat onze dienstverlening achterhaald raakt. Het is een uitdaging om te zoeken naar passende antwoorden terwijl het werk doorgaat: de winkel blijft open, maar de panelen schuiven. Daarom relateren we de prioritering van thema's die wij tot helderheid willen brengen aan de opgaven die op ons afkomen.

Ambitie:

- Stap voor stap antwoorden vinden op de vraagstukken die nu voorliggen en waar nodig nieuwe vraagstukken
- De prioritering van het oplossen van de vraagstukken mede af laten hangen van de opgaven die voor ons liggen, samen met het veld.



Collectie / Archief Spaarnestad

Beschrijving Het archief van het Berlijnse patentbureau. Duitsland, Berlijn, Duitsland, voor 2 juli 1930.

Datum 2 juli 1930

Locatie Berlijn

Fotograaf Onbekend

Auteursrecht Nationaal Archief

Collectie / Archief Fotocollectie Anefo
Reportage / Serie [onbekend]
Beschrijving Meisjes proberen het ijs van een singel in Rotterdam
Datum 22 november 1961
Locatie Rotterdam, Zuid-Holland
Trefwoorden ijs, meisjes
Fotograaf Voets, Jan / Anefo
Auteursrecht Nationaal Archief



6. Ontwikkeling van de organisatie

We weten waar we over praten

(Betrouwbaar & Deskundig)

Het NA is een betrouwbaar en deskundig instituut. We weten waar we over praten. Dat wordt gewaardeerd, zo bevestigt het imago-onderzoek. Deskundigheid en betrouwbaarheid zijn onze kernwaarden. Door voortdurend te werken aan het verbreden, opdoen en verspreiden van kennis, blijven we die betrouwbare en deskundige partner.

Wij zijn toegankelijk

(Laagdrempelig & Klantgericht)

Alleen met een open houding en een nieuwsgierige geest kunnen we begrijpen wat onze klanten beweegt. Onze dienstverlening wordt beter naarmate wij deze nader aanpassen op de vragen, wensen en problemen van onze klanten, partners en collega's. Daartoe moderniseren we het ambachtelijke vakmanschap en vergroten we de communicatieve vaardigheid. Ook binnen onze organisatie is deze open houding naar elkaar een voorwaarde om elkaars kennis optimaal in te zetten.

Wij hebben lef

(Innovatief)

Nieuwe problemen vragen om dat wat we kennen en zeker weten, los te laten om tot nieuwe oplossingen te komen. Dat vraagt lef. We profileren ons in de netwerken met een open houding en een kwetsbare opstelling.

Wij brengen samen

(Verbinden & Werken samen)

Vraagstukken rondom archivering worden complexer. Antwoorden kunnen we zelden alleen formuleren. Er is een wederkerige afhankelijkheid van ons netwerk.

Medewerkers van het NA hebben oog voor dit netwerk en het gezamenlijk belang dat binnen een netwerk wordt nagestreefd.

Elke medewerker van het NA is een ambassadeur van de organisatie. Hij of zij kan toelichten waar het NA voor staat en wat de visie is voor de komende jaren. Het is dan ook van belang dat het management vanuit de visie richting geeft aan het dagelijks werk. Daarbij kunnen we vertrouwen op de deskundig-

heid van de medewerkers en kan veel ruimte worden gegeven aan de invulling van de taak.

Ambitie:

- we hebben een dienstverlenende houding naar de klanten en collega's en zijn gedreven om een goed resultaat neer te zetten
- binnen en buiten het NA weten we elkaar goed te vinden en zorgen we er voor dat kennis over ons vakgebied op orde blijft, geactualiseerd wordt en met elkaar wordt gedeeld
- het kennismanagement binnen het NA wordt verder ontwikkeld
- het NA werkt op projectmatige basis met collega's en partners. Dit is een verantwoordelijkheid van zowel de managers als de medewerkers
- elke medewerker kent de missie en visie van het NA op hoofdlijnen en kan de eigen rol aan een buitenstaander toelichten. Zo is de medewerker ambassadeur van het NA.

7. Verder met de visie

Het NA wil voortbouwen op de stappen die in de afgelopen jaren zijn gezet. Dat is een forse ambitie maar met een open blik, met elkaar en met de partners in het netwerk kan dat.

We hebben een stap gezet met onze dienstverlening. Nu is het zaak om deze te bestendigen en te professionaliseren. De open nieuwsgierige houding vereist goede communicatie: goed te luisteren, te toetsen en te informeren. Alleen dan kunnen we als één organisatie opereren.

Op basis van deze visie zal gewerkt worden aan een meerjarig personeelsplan, waarin we de vertaling maken naar wat dit vraagt in termen van benodigde kennis en vaardigheden. Voor de meerjarenbegroting geeft deze visie de richting. De geformuleerde ambities moeten in lijn worden gebracht met de in de lumpsum beschikbare middelen. In de jaarlijkse planning en control cyclus vormt deze meerjarenvisie het kader om keuzes te maken.

Om te monitoren of we in onze ambitie slagen is het van belang om regelmatig de voortgang te meten. Cijfers over de collectie, bezoekersaantallen en gedigitaliseerd archief zijn maandelijks beschikbaar. Onze dienstverlening in het publiekscentrum en de digitale infrastructuur worden regelmatig gemonitord. Daarnaast zal over drie jaar een nieuw imago-onderzoek worden gehouden. Op deze manier krijgen we inzicht in de mate waarin we de in deze visie neergelegde ambities hebben behaald.

Onze visie geeft richting, maar biedt ook ruimte om flexibel om te kunnen gaan met wensen en behoeften van onze gebruikers, klanten en partners. En dat is precies de bedoeling: vasthoudend om onze missie te vervullen, maar met open blik om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de vraag van de ander.



Dit is een uitgave van
Nationaal Archief
Postbus 90520
2509 LM Den Haag

© Nationaal Archief Den Haag

April 2017